

BIJLAGE H.

ADVIES VAN HET VAST COMITÉ I BIJ EEN VOORONTWERP VAN WET INZAKE HET GEBRUIK VAN CAMERA'S

Bij brief van 2 augustus 2017 vroeg de minister van Justitie namens de Ministerraad het advies van het Vast Comité I met betrekking tot Hoofdstuk IV van het voorontwerp van wet tot wijziging van de wet op het politieambt om het gebruik van camera's door de politiediensten te regelen en tot wijziging van de wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's en van de wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdienst.

Het Vast Comité I wenst een aantal algemene en specifieke opmerkingen te formuleren .

Noodzaak van (bepaalde aspecten van) het ontwerp?

In het ontwerp van Memorie van Toelichting wordt gesteld dat *'een rechtstreeks gebruik van politiecamera's in real time of een rechtstreekse toegang tot de politionele databanken zijn [...] wettelijk niet voorzien voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten'*. Het Comité stelt zich vragen bij dit uitgangspunt.

Het in **real time** gebruik van camera's van politie en zelfs van particulieren (bijvoorbeeld bewakingsondernemingen) is actueel immers reeds mogelijk via (afhankelijk van de aard van de geobserveerde plaats) een specifieke of uitzonderlijke methode, Nergens in de actuele regeling is bepaald dat bij de observatie met een technisch middel, dit middel moet toebehoren aan de betrokken inlichtingendienst.¹ In dit opzicht zijn de voorgestelde artikelen 83 en 84 van het ontwerp niet noodzakelijk. Daarenboven vormt het opvragen van **reeds geregistreerde beelden** zelfs geen bijzondere inlichtingenmethode maar een gewone, waarvoor afhankelijk van de verantwoordelijke voor de verwerking (publiek of privaat) artikel 14 of 16 W.I&V geldt. Het Comité heeft in zijn hoedanigheid van jurisdictioneel orgaan reeds in die zin beslist.

'Het Vast Comité I werd in kennis gesteld van de beslissing tot 'de exploitatie van beelden gefilmd door een camera toebehorend, geplaatst en beheerd door een private bewakingsfirma.' Uit de ingewonnen informatie bleek dat de betrokken dienst geen enkele controle had over de plaats waar de camera werd opgesteld noch over welke beelden op welke ogenblikken werden geregistreerd. De camera werd volkomen autonoom beheerd door een bewakingsonderneming. Het Comité oordeelde *'Dat het louter ontvangen en bekijken van beeldbanden, gemaakt door een camera die door de beheerder van een camerasysteem ter beschikking worden gesteld, geen observatie uitmaakt in de zin van de Wet van 30 november 1998. Deze methode vormt aldus geen specifieke methode doch slechts een gewone methode.'*

Het betreft immers *'het (inwinnen van) inlichtingen noodzakelijk voor de uitoefening van hun opdrachten, met inbegrip van persoonsgegevens, [...] bij elke persoon of organisatie die behoort tot de privé-sector'* zoals bedoeld in artikel 16 W.I&V en/ of het inwinnen van inlichtingen via menselijke bronnen zoals bedoeld in artikel 18 W.I&V. Het Comité voegde daar evenwel onmiddellijk aan toe dat dit niet noodzakelijk betekent dat het aanwenden van deze methode niet problematisch zou kunnen zijn vanuit bijvoorbeeld de eisen van de Wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens in het algemeen en van de Wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing

---

¹ Dit betekent echter niet dat de inlichtingendiensten de observatie met een camera die toebehoort aan derden, ook mogen 'uitbesteden' aan die derden. Conform de rechtspraak van het Vast Comité I moet de betrokken inlichtingendienst steeds 'meester' blijven van de aangewende methode.

en het gebruik van bewakingscamera's in het bijzonder. Deze problematiek valt echter buiten de bevoegdheid van het Comité als juridictioneel orgaan.' (Vast Comité I, *Activiteitenverslag 2010*, 70-71).

Wat betreft het opvragen van reeds geregistreerde beelden of andere informatie die berust bij de politiediensten wijst het Comité daarenboven op artikel 14 vierde lid W.I&V dat tevens in de mogelijkheid voorziet voor een rechtstreekse toegang tot gegevensbanken van de openbare sector (en dus ook politiediensten) onder de door de Koning gestelde voorwaarden. Ook dit is dus reeds mogelijk mits een Koninklijk besluit waarin de nadere voorwaarden worden bepaald.

Wat momenteel niet duidelijk geregeld is, is het **permanent correleren** van de databanken van een inlichtingendienst, van lijsten of van vooraf bepaalde beoordelingscriteria met (voorlopig alleen) ANPR-gegevens. Dergelijke methode is potentieel zeer intrusief en kan leiden tot een brede opvolging van (groepen van) personen. De controle op dergelijke vorm van inlichtingengaring moet dan ook in verhouding zijn (zie verder). Dit is zeker het geval indien in de toekomst bijvoorbeeld gebruik zou worden gemaakt andere intelligente systemen (bijvoorbeeld gezichtsherkenning of herkenning van bepaalde gedragingen). Gelet op het potentieel intrusief karakter moet de wettelijke regeling ook voldoende duidelijk zijn. Zo dient het begrip 'correleren' in het ontwerp nader te worden toegelicht en moet duidelijk zijn welke gegevens de 'lijsten' kunnen omvatten en welke beoordelingscriteria al dan niet toegelaten zijn.

Complexiteit van het ontwerp

Het Comité wenst te benadrukken dat de betrokken artikelen – die moeten samen gelezen worden met de nieuwe bepalingen van de Wet op het Politieambt en van de Camerawet - bijzonder complex overkomen en daardoor vatbaar zijn voor verschillende interpretaties. Daarenboven verleent de Memorie van Toelichting niet steeds de vereiste duidelijkheid. Dat de exacte draagwijdte van deze bepalingen, waarvan de toepassing potentieel zeer intrusief kan zijn, niet duidelijk is, lijkt niet te verantwoorden in het licht van de eisen van (artikel 8 van) het EVRM.

Het gevaar bestaat ook dat – mede gelet op de vele recente ingrijpende wijzingen die aan de W.I&V werden aangebracht – de personen op het terrein het overzicht dreigen te verliezen over welk collectiemiddel al dan niet toegelaten is en onder welk regime: een gewone methode die de inlichtingenagent autonoom kan aanwenden of waarvoor de toelating van een inlichtingenofficier of het diensthoofd vereist is, een gewone methode met een extra controlemodaliteit door het Comité, een specifieke methode of een uitzonderlijke methode.

Het Comité wees in een eerder advies reeds op het feit dat de interne logica van gewone, specifieke en uitzonderlijke methoden, verdeeld in functie van de graad van intrusie, verloren dreigt te gaan. Het Comité wees bijvoorbeeld op de tweeledige PNR-regeling waarbij het opvragen van internationale vluchtgegevens een gewone methode vormt en het opvragen van verplaatsingen met bijvoorbeeld een hogesnelheidstrein een specifieke methode. De in dit voorontwerp uitgewerkte regeling versterkt die complexiteit nog verder.

Het voorgestelde art. 16/4 § 1 W.I&V

Artikel 16/4 § 1 W.I&V voorziet in een eigen regeling voor de rechtstreekse toegang tot *'informatie en persoonsgegevens die verzameld worden door camera's waarvan het gebruik door de politiediensten is toegestaan'*.

Daarbij heeft de mogelijkheid van **rechtstreekse toegang** betrekking op *alle* politionele databanken zijnde de ANG, basisgegevensbanken, bijzondere gegevensbanken en de nieuwe technische gegevensbanken (er wordt immers verwezen naar art. 44/2 Wet Politieambt) en op *alle*

camerabeelden (niet alleen ANPR). Toch is de toegang alleen toegelaten voor camerabeelden. Het Comité stelt zich vragen bij de wijze waarop die mogelijkheid kan geoperationaliseerd worden. Zullen de inlichtingendiensten alle politionele databanken mogen/moeten doorzoeken om (alleen) camerabeelden te bekijken/downloaden?

Zoals hoger reeds gesteld, begrijpt het Comité ook niet waarom er een bijzondere regeling moet worden gecreëerd voor politionele gegevens die via camera werden verzameld en waarom er in deze geen gebruik kan gemaakt worden van artikel 14 W.I&V.

Het voorgestelde artikel 16/4 § 1 W.I&V zou blijkens de Memorie van Toelichting tevens een *live feed* mogelijk maken van politiebeelden. Het Comité is van oordeel dat deze mogelijkheid, afhankelijk van de concrete omstandigheden (bijvoorbeeld gebruik van politiecamera om permanent te controleren wie een bepaald pand betreedt), gelijk te schakelen is met een specifieke of een uitzonderlijke observatie. Op dat ogenblik dienen de regels te worden toegepast die op dergelijke bijzondere methoden van toepassing zijn. Zoniet wordt de huidige regeling op dit vlak uitgehold, ook bijvoorbeeld wat betreft de bewaartermijn van de aldus door de inlichtingendiensten bekomen gegevens. Het Comité wijst in dit verband ook op de artikelen 83 en 84 van het voorontwerp, die het gebruik van politionele camera's toelaat in het kader van specifieke en uitzonderlijke methoden.

Het voorgestelde art. 16/4 § 2 W.I&V

Artikel 16/4 § 2 W.I&V heeft blijkens de Memorie van Toelichting betrekking op de '*toegang a posteriori tot verzamelde gegevens*'. Het Comité ziet wat dit betreft weinig verschil met § 1 dat ook in een toegang voorziet van geregistreerde cameragegevens.

Wel is er in § 2 geen nader uitvoeringsbesluit vereist en lijken de gegevens niet te kunnen afgeschermd worden wanneer ze kaderen in een lopend strafonderzoek (zie ook verder). Ook wordt er in een ander toegangs- en controleregime voorzien. Tevens moet de consultatie 'gericht' zijn. Uiteraard laat deze eis nog veel ruimte: is het downloaden van alle camerabeelden van een welbepaalde regio gedurende een welbepaalde termijn 'gericht'?

Het Comité stelt vast dat voor de toegang tot gegevens die meer dan een maand voordien geregistreerd werden, het diensthoofd de toelating dient te verlenen, terwijl dit voor de politiediensten in een strafonderzoek gebeurt op het niveau van de procureur des Konings. Daarenboven kan het diensthoofd zijn taak delegeren zodat diezelfde inlichtingenofficier alsnog tot de bevraging zou kunnen beslissen.

Het Comité is van oordeel dat de voorziene controle niet in verhouding is met het potentieel intrusief karakter van de nieuwe methode:

- De beslissingen van de inlichtingenofficiëren worden niet ter kennis gebracht van het Comité.
- Er wordt geen termijn bepaald waarbinnen de beslissingen van het diensthoofd aan het Comité moeten worden betekend;
- Indien er in een inlichtingenonderzoek meerdere gerichte consultaties moeten plaatsvinden (hetgeen in vele gevallen zo zal zijn), wordt de lijst maandelijks bezorgd. Hierdoor is een tijdige controle onmogelijk.
- Het Comité beschikt – mede gelet op de nieuwe taken die het recent kreeg toegewezen – niet over voldoende personele, budgettaire en technische middelen om deze bijkomende controleopdracht daadwerkelijk en effectief te kunnen waarnemen.

Het Comité wil er op wijzen dat het vernietigen van gegevens in een inlichtingencontext vaak meer een symbolische waarde heeft en weinig uitmaakt voor de werking van inlichtingendiensten. De desgevallend vernietigde data moeten immers niet dienen in een of andere procedure, bijvoorbeeld als bewijs.

Het voorgestelde art. 16/4 § 4 W.I&V

Het voorgestelde art. 16/4 § 4 W.I&V voert een nieuwe, verregaande mogelijkheid in de voor inlichtingendiensten. Het betreft een vorm van **datamining** waarbij de/alle (gekende of mogelijke) targets van de inlichtingendiensten automatisch kunnen afgetoetst worden aan de gegevens beschikbaar in de technische databanken (voorlopig beperkt tot intelligente systemen voor nummerplaatherkenning). Tevens behoort een **real time analyse** tot de mogelijkheden. Het betreft met andere woorden een permanent system van lokalisatie. Maar anders dan voor de lokalisatie via metadata van communicatie betreft het hier een gewone methode en is er geen beperking in de tijd gesteld. Het Comité is van oordeel dat dit collectemiddel minstens zou moeten opgenomen worden als een specifieke methode gelet op de (potentiële) impact ervan op de privacy.

De voorgestelde regeling is ook op twee vlakken onduidelijk. Het Comité begrijpt namelijk niet goed wat wordt bedoeld met de volgende passages:

- *‘De beslissing kan betrekking hebben op een geheel van gegevens die betrekking hebben op een specifiek inlichtingenonderzoek.’*
- *‘De evaluatiecriteria bedoeld in het eerste lid, 2°, [...] mogen niet gericht zijn op de identificatie van een individu [...]’.*

Het voorgestelde art. 16/4 § 6 W.I&V

Het voorgestelde art. 16/4 § 6 W.I&V stelt dat de regeling in art. 14 tweede lid W.I&V niet van toepassing is voor de rechtstreekse toegangen ex art. 16/4 W.I&V. Het Comité stelt zich de vraag of daarmee ook de regeling ex art. 14 derde lid W.I&V vervalt en het geheim van het onderzoek dus in deze nooit kan ingeroepen worden tegenover de inlichtingendiensten die camerabeelden wensen te consulteren. Het Comité is van oordeel dat deze problematiek moet uitgeklaard worden.